

УДК 243.4-135+316.722]:791.227
DOI: <https://doi.org/10.17721/sophia.2025.25.6>

Олександр ПАСІЧНИК, канд. філос. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0001-5317-4918
e-mail: _asdf_asdf_@ukr.net

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

САКРАЛЬНІ СИМВОЛИ У ФІЛЬМІ "СІМ РОКІВ У ТИБЕТІ"

Вступ. Присвячено дослідженню релігійної символіки в сучасній масовій культурі, при цьому як об'єкт дослідження взято такий жанр, як кінематограф. Проаналізовано кінофільм "Сім років у Тибеті" (1997) щодо наявності в ньому сакральних символів. Зазначено, що розмаїття релігійних символів у творах сучасного кіномистецтва потребує нових підходів.

Методи. Особливості процесу встановлення релігійної символіки в кінематографі спонукали до пошуку відповідних методів і методик досліджень. Використано аналітичний підхід, що базується на дослідженні релігійної символіки, яка міститься в художньому творі (зокрема – у кінофільмі). З огляду на це метою наукової розвідки було визначено виявлення релігійних символів в фільмі "Сім років у Тибеті".

Результати. Установлено, що, попри світський характер самого фільму, він містить релігійну символіку. Зокрема, ми можемо говорити про такі символи, як гори, що є місцем духовної трансформації головного героя, та ноги, які символізують шлях до вдосконалення. Також продемонстровано ахімсу та віру в реінкарнацію у контексті буддизму. Втрапа і повернення сина героєм – поширений сюжет у релігії і міфології.

Висновки. У підсумку доведено, що у фільмі "Сім років у Тибеті" релігійна символіка представлена як у явному, так і в прихованому вигляді.

Ключові слова: тибетський буддизм, гори, сакральні символи, кінематограф, християнство, далай-лама, шлях героя, ноги, повернення додому.

Вступ

Релігійна символіка широко представлена в сучасній масовій культурі, зокрема й у кінематографі. Цією статтею продовжується низка наших попередніх досліджень, спрямованих на виявлення сакральних символів у кінофільмах (раніше було розглянуто такі фільми, як "Шоу Трумана", "Тепло наших тіл", "Операція И та інші пригоди Шурика", "Аліта: бойовий янгол", "Барбі" тощо). У цій статті аналізується кінофільм "Сім років у Тибеті" ("Seven Years in Tibet") режисера Жан-Жака Анно (Jean-Jacques Annaud) 1997 року.

Коротко про сюжет кінострічки. 1939 рік, головний герой – альпініст Генріх Харрер (Heinrich Harrer) залишає свою вагітну дружину, щоб доєднатися до Петера Ауфшнайтера (Peter Aufschnaiter) та його команди, яка збирається піднятися на вершину Нанга Парбат (Nanga Parbat) у британській Індії (зараз – Пакистан). Коли починається Друга світова війна, британська влада заарештовує експедицію та поміщає її учасників до табору для військовополонених в Дехрадуні (Dehradun) біля Гімалаїв. За цей час дружина Харрера народжує йому сина. У полоні Генріх сумує за родиною, однак дружина присилає йому документи на розлучення і каже, що повідомить сину про загибель батька в Гімалаях. У 1944 році Генріх і Пітер тікають із табору та дістаються Тибету. З пригодами їм вдається потрапити до столиці – Лхаси (Lhasa). Там вони стають гостями місцевого чиновника. При цьому Пітер одружується з жінкою, яка шила їм костюми в західному стилі (подарунок іншого чиновника). У 1945 році Генріх Харрер дізнається про закінчення війни і хоче повернутись до Австрії. Проте він отримує листа від свого сина Рольфа, у якому той не визнає його своїм батьком. Це утримує його від повернення на Батьківщину. Через деякий час Генріха запрошують до палацу, де він стає наставником у деяких технічних науках ще молодого 14-го Далай-лами. Між ними виникає дружба. Тим часом стосунки з Китаєм у Тибетській держави псується, і в результаті драматичних подій армія Китаю захоплює Тибет. Після цього головний герой повертається до Австрії і нарешті налагоджує стосунки із сином.

Джерела. Основним джерелом матеріалу для цього дослідження є кінофільм "Сім років у Тибеті" (1997 року).

Оскільки в ньому міститься релігійна символіка, то як джерела ми також використовуємо відповідні релігійні тексти (наприклад, Біблію) та праці, у яких досліджувались окремі їх аспекти та символи. Посилання на Біблію подано в загальноживаному вигляді, цитати – у перекладі М. Огієнка.

Об'єктом цього дослідження є кінофільм "Сім років у Тибеті" ("Seven Years in Tibet") режисера Жан-Жака Анно (Jean-Jacques Annaud) 1997 року, предметом – релігійні символи, що в ньому містяться.

Наукова новизна. Уперше проаналізовано кінофільм "Сім років у Тибеті" з метою виявлення релігійної символіки.

Методи

Методологія, обрана для цього дослідження, являє собою компаративний аналіз, що передбачає виокремлення релігійних символів у кінофільмі "Сім років у Тибеті". При цьому ми не розглядаємо відповідність екранізації до літературного першоджерела (книги Генріха Харрера з такою самою назвою) або її історичну достовірність. Окремо зауважимо, що питання, "чим керувались автори художнього твору, вкладаючи релігійну символіку в своє творіння і чи свідомо вони це робили", в цьому дослідженні також не розглядається, натомість ми аналізуємо релігійні символи, присутні в фільмі, у тому вигляді, як вони є.

Результати

Гори як місце духовної трансформації і божественної присутності. Головний герой Генріх Харрер за фахом і родом занятя – альпініст. Усе його життя пов'язане з горами. Основні події фільму відбуваються в горах або на тлі гір. У релігійних традиціях гори – це місця підвищеної сакральності. Як зазначає Р. Генон, ототожнення духовного центру з горою починається вже у первісний період історії людства (Guénon, 1962). За твердженням М. Еліаде, "у центрі світу міститься "Священна Гора", і там Небо сходиться з Землею" (Еліаде, 2016, с. 422). Зокрема, Ковчег Ноя після потопа зупиняється на горі Арарат (Бут. 8:4). Саме на горі відбувається отримання Мойсеєм від Бога десяти заповідей: "А гора Сінай уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї у вогні! І піднявся дим її, немов дим вапнярки, і сильно

© Пасічник Олександр, 2025

затремтіла вся гора" (Вих. 19:18). Інші народи, які згадуються у Біблії як язичницькі, теж поклоняються своїм богам на горах та пагорбах (Втор. 12:2; також 2-Хр. 21:11; Ос. 10:8). Саме навколо гори побудовано священне місто Єрусалим (Пс. 47:2-3; також Пс. 49:2; Єз. 40:2; Зах. 8:3 та ін.). Ісус Христос виголошує славнозвісну Нагорну проповідь із гори (за однією з версій): "І, побачивши на товп, Він вийшов на гору. А як сів, підійшли Його учні до Нього" (Мт. 5:1). Переродження Ісуса також відбувається на горі: "А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх особно на гору високу. І Він перед ними переродився перетворився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло" (Мт. 17:1-2; Мк. 9:2-3; Лк. 9:28-29). Зауважимо, що, на думку М. Еліаде, назва палестинської гори Фавор, на якій відбувається Переродження, цілком може походити від слова таббур, що означає "пуп" (Еліаде, 2016, с. 423). Найважливіша подія християнства – розп'яття Ісуса Христа, теж відбувається на височині – на пагорбі, що називається Голгофа (Мт. 27:33; Ів. 19:17). В індійських віруваннях гора Меру височіє у центрі світу, а над нею сяє Полярна зірка (Еліаде, 2016, с. 422). Буддійське передання говорить про те, що творення почалося з вершини (Еліаде, 2016, с. 425). Також можна констатувати, що в буддійській традиції гори представлені як місце усамітнення і медитації, куди ченці та відлюдники йдуть для духовного просвітлення. Зокрема, в Дхаммападі гора є символом стійкого та просвітленого розуму (напр., вірш 7). У цьому ж тексті мудра людина порівнюється з горою. Цікаво, що Далай-лама XIV вперше побачив Генріха зі свого палацу, який був розташований на горі, спостерігаючи за людьми в місті за допомогою телескопа. Це символізує високий духовний рівень Далай-лами, який допомагає досягти духовного зростання і австрійському альпіністу. Отже, головний герой Генріх Харрер духовно перероджується в горах. На початку його шляху можна з упевненістю сказати, що для самого Генріха гори – символ амбіцій, символ ствердження егоїстичних прагнень, самореалізації та перемоги над світом. Але потім, коли в горах відбуваються його фізичні і духовні мандри, вони врешті-решт приводять до духовного зростання. Зокрема, після втечі з табору для військовополонених шлях через Гімалаї до Тибету перетворюється на важке випробування, у якому головний герой проходить через смирення, страждання та очищення. Після цього в його житті відбувається духовне переродження, теж пов'язане з горами. Невипадково останні кадри фільму – це символ примирення Генріха Харрера з сином Рольфом, коли вони удвох долають чергову гірську вершину.

Символіка ніг: чистота і шлях. Двічі упродовж фільму фігурують сцени, де показано проблеми героїв з ногами. Наприклад, на початку сходження групи Петера Ауфшнайтера, Генріх Харрер травмує свою ногу і приховує це, що ледь не призвело до катастрофи. Коли факт травмування відкривається, Петер каже йому: "треба було звернутись до мене, я полікував би рану". Друга сцена – травма ноги вже в Петера, і в цьому випадку Генріх допомагає йому. Також у фільмі є ще один епізод, пов'язаний з ногами – коли китайські генерали здійснюють дипломатичний візит до уряду Далай-лами. Супроводжуючи китайських посланців до палацу, чиновник вказує на священну мандалу, викладену на підлозі: "цю священну мандалу ченці викладали багато днів, вона символізує просвітленість і мир", на що генерали демонстративно розкидають мандалу ногами. Очевидно, це символізує ставлення загарбників до традицій та релігії тибетців. Узагалі в межах буддизму існує уявлення про

ноги, як про те, через що на шляху здійснюються вчинки. Ноги фігурують і в релігійних текстах інших традицій. Зокрема, старозавітній праведник Лот пропонує янголам оммити ноги в своєму будинку (Бт. 19:2). Давид пропонує Урії піти додому й оммити ноги свої (2-Цар. 11:8). Ісус Христос омиває ноги своїм учням перед таємною вечерею: "Потому налив Він води до вмивальниці та й зачав обмивати ноги учням і витирати рушником, що ним був підперезаний" (Ів. 13:5). Омовіння ніг входить до мусульманського ритуалу Вуду, під час якого, серед іншого, необхідно "вимити ноги до кісточок" (Ісмаїлов та ін., 2021, с. 115), що підкреслює тілесну та духовну чистоту, необхідну для того, щоб виконати божественну волю. У суфійській літературі, особливо – в містичній поезії, ноги символізують рух духовним шляхом, подолання свого еґо та відданість Богу. У К. Юнга символіка ніг пов'язується з коренями, основою, опорою, з архетипами психіки. У шаманізмі взуття розуміється як сакральний предмет – воно захищає шамана від нечистої сили під час обрядів сходження до інших світів. У зороастризмі контакт ніг із землею потребує спеціальних ритуалів очищення. Зокрема, під час певних ритуалів адепт повинен бути в стані ритуальної чистоти – включаючи чисте взуття або босі ноги (а входити до храму вогню дозволено, залишивши взуття ззовні (Воусе, 1976).

Очевидно, в сакральних текстах чистота або забрудненість ніг символізує собою правильність (чистоту) або неправильність (бруд) життєвого шляху людини: "І ось усі жінки, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої ноги, та вони назад відійшли" (Єр. 38:22). У цьому разі цей символ варто тлумачити таким чином. На початку свого шляху Генріх Харрер не міг долати його правильно, наслідком чого була травма ноги. Після ж випробувань і поневірянь у нього з'явилося правильне розуміння, завдяки якому він зміг надати допомогу Петеру Ауфшнайтеру, коли в того почались проблеми з ногою.

Учення про реінкарнацію у тибетському буддизмі. Ахімса. У фільмі детально показано процедуру відбору наступного Далай-лами, лідера тибетського буддизму, після смерті попередника. За спеціальним ритуалом Далай-ламу XIV, який народився 5-ю дитиною в бідній селянській родині, відшукали і проголосили інкарнацією Далай-лами XIII у віці двох років. Сам процес починається після смерті попереднього Далай-лами. Духовні лідери тибетців (особливо з монастиря Ганден) отримують знаки та пророцтва, які вказують, де шукати наступника. Це можуть бути спостереження за димом і хмарами під час обряду кремації, астрологічні розрахунки, візити до сакральних місць. Після цього лами і ченці інкогніто мандрують у місця, де можлива поява наступника, для того, щоб перевірити потенційних кандидатів. Сам процес перевірки включає впізнання предметів, які належали минулому Далай-ламі (серед великої кількості предметів дитина повинна обрати саме ті, які належали померлому), а також спостереження за поведінкою (дитина може проявити неабияку духовну зрілість і мудрість). Коли дитина проходить усі перевірки, її кандидатура затверджується старшими ламами та духовними лідерами. Після цього дитину віддають на навчання, щоб вона могла виконувати в належному віці обов'язки Далай-лами.

Вірою в реінкарнацію просякнута вся сюжетна лінія, пов'язана з буддизмом. Наприклад, коли за дорученням Далай-лами Генріх Харрер будує кінотеатр, то під час

будівництва робітники рятують хробаків. При цьому, обґрунтовуючи ахімсу (заборону чинити зло живим істотам), один із робітників каже головному герою: "у минулому житті цей хробак міг бути твоєю матір'ю, не треба робити хробакам боляче, будь-ласка, не треба". Те, що подібні миролюбні ідеї сприймаються Генріхом, свідчить про його внутрішню трансформацію, адже на початку кінофільму він був готовий спричинити страждання іншим, навіть близьким, задля досягнення власних егоїстичних цілей. Варто зауважити, у фільмі показано також відмову від полювання на тварин, а не лише миролюбне ставлення до хробаків, адже ченці в Тибеті дотримуються вегетаріанської дієти. Неодноразово в кадрі показано молитовні колеса, що використовуються у традиційній буддистській практиці розповсюдження благих мантр. Уже після окупації Тибету китайськими військами Генріх Харрер спостерігає, як тибетці моляться за своїх ворогів: "Вони моляться за своїх ворогів. Це... вище від мого розуміння". Цікаво, що це каже людина, яка виросла в країні з християнськими цінностями, серед яких є загальновідомий постулат про необхідність "любити своїх ворогів" (Мт. 5:44; Лк. 6:27; Лк. 6:35).

Ахімсою також просякнута і політика тибетського уряду, який у конфлікті з комуністичним Китаєм намагається уникати насильства і кровопролиття (і хоча у фільмі робиться акцент саме на зраді як на причині завоювання Тибетської держави Китаєм, все одно пацифістський характер тибетців показано дуже яскраво). Це цілком відповідає віршу 129 Дхаммапади: "Усі тремтять перед покаранням, усі бояться смерті, поставте себе на місце іншого. Не можна ні вбивати, ні спонукати до вбивства".

Ахімси дотримується також і молодий Далай-лама, завдяки якому відбувається трансформація головного героя. Під час перших зустрічей з Генріхом він просить пояснити західні технології, "але з обережністю". Пізніше він каже Генріху Харреру: "Насильство породжує лише ще більше насильство. Справжня сила – у співчутті" (тут можна відмітити паралель з 6 віршом Дхаммапади: "Ніколи в цьому світі ненависть не припиняється ненавистю, але відсутністю ненависті припиняється вона. Ось одвічна дхамма"). Кульмінацією такого підходу є епізод, коли Далай-лама лишає свій палац, щоб піти у вигнання.

Втрата і повернення сина головним героєм. Весь сюжет фільму "Сім років у Тибеті" обертається навколо взаємовідносин головного героя із сином. Спочатку Генріх Харрер нехтує батьківським обов'язком і залишає свою дружину напередодні народження сина. Потім, перебуваючи в таборі для полонених, він розуміє, наскільки важливим є син для нього. Але тут же в таборі Генріх отримує лист від дружини з проханням про розірвання шлюбу, що означає фактичну втрату сина (що посилюється листом від останнього, який фактично відмовляється від свого біологічного батька). Потім у стосунках з Далай-ламою XIV головний герой знаходить одночасно і сина, і духовного батька. І нарешті, змінившись, він повертається додому в Австрію і налагоджує стосунки з власним сином Рольфом. Символічно, що це відбувається тоді, коли він дає Рольфу музичну шкатулку, подарунок Далай-лами. Усі поневірянні Генріха Харрера по Тибету і Індії можна назвати не просто пошуком шляху додому, але і пошуком себе (що, врешті решт, і приводить до примирення з сином). За цією ознакою Генріх дуже нагадує Одиссея з відомої поеми Гомера. І там, і там відбувається повернення героя додому і до сина. За твердженням Дж. Кемпбелла, у мандрівках героя стосунки між батьком та сином розглядаються як один з найголовніших архетипів. Ці стосунки відображають

глибокі психологічні та духовні процеси, пов'язані з самовизначенням, трансформацією та дорослішанням. При цьому конфлікт по лінії батько – син розглядається як частина процесу індивідуалізації – становлення цілісної гармонійної особистості (Кемпбелл, 2020). У різних міфологіях присутні подібні сюжети. Тут можемо пригадати, крім уже згаданих Одиссея та Телемаха, Гільгамеша та Утнапішті (з шумеро-вавилонського міфу), Сіддхартху Гаутаму і царя Шудгодану (буддизм), Осіріса та Гора (египетський міф). Урешті решт, у подібному ключі доречно тлумачити і відносини Ісуса Христа та Бога Отця у християнській традиції. Зокрема, висловлювання Ісуса на цю тему варіюються від "...Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого..." (Мт. 19:17; також Мк. 10:18 і Лк. 18:19) до "Я й Отець Ми одне!" (Ів. 10:30).

Полон і перехід через Гімалаї як початок духовного шляху і паломництва. Перебування Генріха Харрера в таборі для військовополонених можна порівняти з 40 днями в пустелі Ісуса Христа (Мк. 1:13; Лк. 4:2). Саме в цей період він починає свій шлях від гордині до смирення. Після вдалої втечі з табору в фільмі показано його поневіряння разом з другом Петером Ауфшнайтером, що відповідає релігійним уявленням про паломництво. За твердженням М. Еліаде, паломництво – це повернення до священного центру, до сакрального витоку всього буття. Паломництво завжди веде релігійну людину до особливого місця, "іншого" відносно профанного буття. Священні місця, куди здійснюється паломництво (наприклад, Єрусалим, Мекка), сприймаються як місця, де людина може відновити свій зв'язок з божественним. Також поряд із просторовим центром світу можна говорити і про часовий – це повернення до *in illo tempore*, до священного часу, коли світ було створено богами (Eliade, 1961). В ісламській традиції відмічається поважне ставлення до людини, яка здійснила паломництво (хадж) – таких людей називають "ходжа" (Ісмаїлов та ін., 2021, с. 384). Отже, підсумовуючи зазначене вище. Полон і подальший перехід через Гімалаї головного героя можна порівняти з релігійним паломництвом, яке спрямоване на духовне вдосконалення людини через фізичні випробування і смирення.

Годинник як символ часу і технологій. Головний герой Генріх Харрер дарує свій годинник молодому Далай-ламі XIV. Годинник – це символ західного ставлення до часу: лінійного і контрольованого. Невипадково перед цим, під час поневіряння після втечі з табору для полонених, Генріх вимінює годинник свого друга Петера на стихійному місцевому ринку на їжу, на що той сильно на нього ображається і звинувачує в егоїзмі. Цікаво, що для самого Петера цей годинник мав неабияке значення – це був подарунок батька (знову стосунки батька та сина!) на честь першого сходження сина на гору Монблан. Водночас у релігійній свідомості "сакральний час протиставляється профанній тривалості", за влучним висловом М. Еліаде (Еліаде, 2016, с. 435). Майже комічною видається сцена дарування годинника – пристрою, який відрховує секунди і хвилини, духовному лідеру тибетського буддизму, який у межах свого вчення розглядає час як частину ілюзії (майя). Відповідно, цей епізод з переданням годинника Далай-ламі можна тлумачити таким чином. Генріх Харрер віддає своє західне, лінійне розуміння часу своєму наставнику для того, щоб поринути в сакральний час і здійснити там долучення до вічного "тепер", до пізнання істинної природи речей. Цікаво, що, поборовши свій егоїзм та гординю, Генріх знаходить раніше проданого годинника Петера, викупав його і повертає господарю, чим остаточно залагоджує давній конфлікт між ними.

Дискусія і висновки

Фільм "Сім років у Тибеті" сповнений сакральних символів, як пов'язаних з тибетським буддизмом, так і таких, що стосуються інших релігійних традицій.

1. Гори як місце духовної трансформації і божественної присутності. Весь сюжет фільму побудований навколо гір. Головний герой Генріх Харрер духовно перероджується в горах. На початку сюжету він – егоїстичний альпініст, який жертвує сімейним життям задля амбітних цілей, намагається підкорити вершину гори. Саме з причини свого егоїзму він втрачає зв'язок із сином, син не визнає Генріха як батька. Але під час перебування у горах він проходить через страждання, смирення та очищення, усвідомлює свій егоїзм. Останні кадри фільму – коли Генріх разом із сином Рольфом піднімаються у гори – символізують собою духовну трансформацію, яка відбулася з головним героєм.

2. Символіка ніг: чистота і шлях. Весь фільм "Сім років у Тибеті" присвячений шляху головного героя, духовному та фізичному. Цікавими в цьому плані є епізоди з травмами ніг. На початку свого шляху Генріх Харрер травмував ногу, що показує те, що він неправильно діяв. Після ж певного духовного зростання у нього з'являється правильне розуміння, завдяки чому він і зміг надати допомогу Петеру Ауфшнайтеру, коли в того почались проблеми з ногою.

3. Учення про реінкарнацію у тибетському буддизмі. Ахімса. У фільмі показано буддійське вчення про реінкарнацію, про що свідчать епізоди з вибором Далай-лами і з забороною убивства хробаків під час будівництва кіно-театру. Ахімсу в фільмі демонструють такі сцени: політика тибетського уряду, ставлення тибетського народу до загарбників, ставлення Далай-лами до світу.

4. Втрата і повернення сина головним героєм. Сюжет фільму побудований навколо втрати головним героєм сина і його повернення у кінці кінострічки. За цією ознакою Генріх Харрер за архетипом нагадує Одиссея з давньогрецької поеми Гомера. І там і там відбувається

повернення героя після поневірянь і випробувань до дому і до сина.

5. Полон і перехід через Гімалаї як початок духовного шляху і паломництво. Генріх Харрер потрапляє до полону і здійснює втечу з нього, через Гімалаї і аж до духовного просвітлення в Тибеті. Ті духовні і фізичні випробування, яким піддавався головний герой на своєму шляху, нагадують випробування, яким піддаються віруючі під час паломництва (яке спрямоване на духовне вдосконалення адепта через смирення та випробування).

6. Годинник як символ часу і технологій. Генріх Харрер передає свого годинника Далай-ламі, що символізує його відхід від західного, лінійного розуміння часу на користь поринання у сакральний час, до вічного "тепер", що необхідно для його духовного зростання.

Список використаних джерел

- Еліаде, М. (2016). *Трактат з історії релігії*. Дух і літера.
 Ісмагілов, С. В., Козловський, І. А., Халіко, Р. Х., & Якубович, М. М. (2021). *Іслам: Енциклопедичний словник* Бібліотека ісламознавства.
 Кемпбелл, Д. (2020). *Тисячолікий герой*. Terra Incognita.
 Boyce, M. (1979). *Zoroastrians: Their religious beliefs and practices* (Library of religious beliefs and practices). Routledge.
 Eliade, M. (1961). *The Sacred and the Profane: The nature of religion*. Harper Torchbooks.
 Guénon, R. (1962). *Symboles de la Science Sacrée*. Les Éditions Gallimard. https://www.academia.edu/29540926/GUÉNON_René_Symboles_de_la_science_sacrée_Gallimard_1962

References

- Boyce, M. (1979). *Zoroastrians: Their religious beliefs and practices* (Library of religious beliefs and practices). Routledge.
 Campbell, D. (2020). *The hero with a thousand faces*. Terra Incognita [in Ukrainian].
 Eliade, M. (2016). *A Treatise on the history of religions*. Duch and Litera [in Ukrainian].
 Eliade, M. (1961). *The Sacred and the Profane: The nature of religion*. Harper Torchbooks.
 Guénon, R. (1962). *Symboles de la Science Sacrée*. Les Éditions Gallimard. https://www.academia.edu/29540926/GUÉNON_René_Symboles_de_la_science_sacrée_Gallimard_1962
 Ismagilov, S. V., Kozlovskiy, I. A., Halikov, R. H., Yakubovich, M. M. *Islam: An Encyclopedic Dictionary* (2021). Library of Islamic studies [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 06.04.25
 Прорецензовано / Revised: 17.04.25
 Схвалено до друку / Accepted: 26.05.25

Oleksandr PASICHNIK, PhD (Philos.), Assoc. Prof.
 ORCID ID: 0000-0001-5317-4918
 e-mail: _asdf_asdf_@ukr.net
 Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

SACRED SYMBOLS IN THE FILM "SEVEN YEARS IN TIBET"

Background. Genre-wise the article is a form of publication of analytical conclusions resulting from researching religious symbolism within the movie. The material for interpretation was derived from mass media, in particular cinematography. The article describes religious symbolism within the movie "Seven Years in Tibet" (1997). It is made apparent that the wide array of religious symbols in modern cinema requires a new approach.

Methods. Issues with defining religious symbolism in cinema have inspired a search of appropriate methods and research methodology. The article utilizes analytical approach based on religious symbolism found in the artistic source material – in this case a movie.

Results. With that considered the goal of the scientific research was to track down instances of religious symbolism in "Seven Years in Tibet" movie. It has been determined that, despite the film's ostensibly secular framework, it incorporates elements of religious symbolism. The mountains are depicted as a site of spiritual transformation for the protagonist, serving as a metaphor for inner growth. The motif of legs symbolizes the individual's journey toward enlightenment and perfection. Themes of reincarnation and ahimsa are presented within a Buddhist context, reinforcing the film's engagement with Eastern philosophical concepts. The narrative arc involving the hero's loss and eventual reunion with his son reflects a well-established archetype within mythological discourse.

Conclusions. Brief research concludes that the religious symbolism in the film "Seven Years in Tibet" is present both explicitly and implicitly.

Keywords: Tibetan Buddhism, mountains, sacred symbols, cinema, Christianity, Dalai Lama, hero's journey, legs, return home.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.